

**PRESIDENT'S OFFICE
REGIONAL ADMINISTRATION AND LOCAL GOVERNMENT
SIKONGE SECONDARY SCHOOLS EXAMINATION SYNDICATE (SISSES)
FORM FOUR MOCK EXAMINATIONS - SEPT, 2018**

KISWAHILI

MWONGOZO WA USAHIHISHAJI

**SEHEMU A (ALAMA 10)
UFAHAMU**

1. Mtahiniwa asome kifungu cha habari na kujibu maswali
  - (i) Elimu ni juu ya maarifa mengi yasiyo na kikomo.
  - (ii) Kifo
  - (iii) Walipewa maarifa yaliyohifadhiwa kama kumbukumbu.
  - (iv) Maarifa ya uvumbuzi hupotea wataalamu wanapofariki
  - (v) Huwa na kumbukumbu, huendeleza na kuvumbua maarifa mapya

@ alama 1 = alama 5

2. Mtahiniwa azingatie mambo yafuatayo
  - Matumizi ya alama za uandishi, matumizi ya herufi kubwa na idadi ya sentensi.
  - Atumie maneno yake (asinukuu)
  - Ufupisho uendane na ujumbe uliokusudiwa

Jumla alama 5

**SEHEMU B (ALAMA 25)
SARUFI**

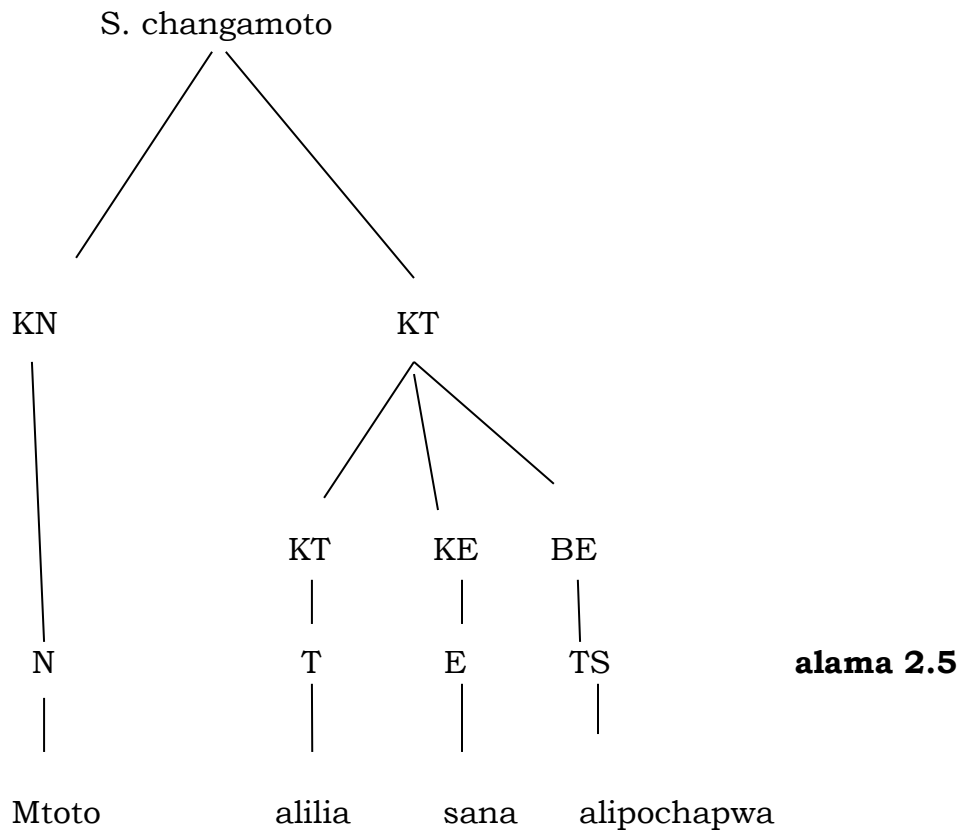
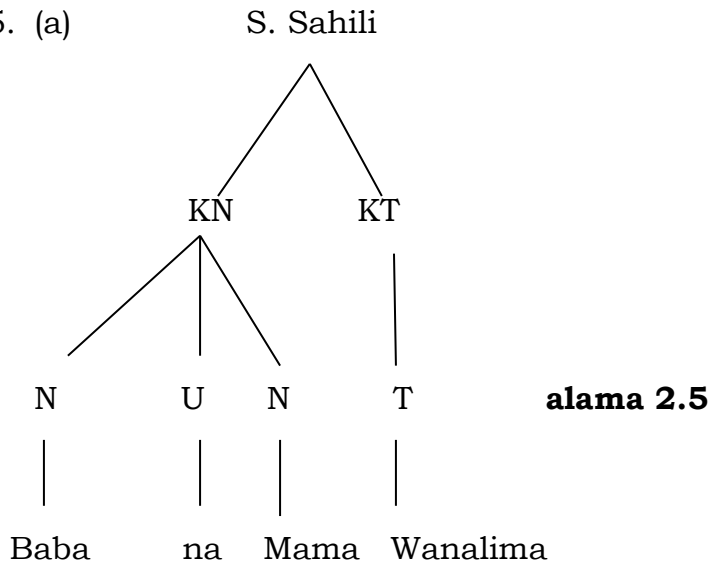
3. (a) Aeleze maana ya viambishi awali
Viambishi awali ni mofimu zinazojitokeza kabla ya mzizi wa neon.

(alama 1)
- (b) Mtahiniwa aoneshe viambishi awali vinavyobadili neon lima.
  - (i) Njeo – Atalima – wakati ujao
  - (ii) Nafsi – Ninalima – Nafsi ya kwanza umoja
  - (iii) Urejeshi – Aliyelima – Urejeshi wa mtenda
  - (iv) Ukanushi – Halimi

@ alama 1 = alama 05

4. Alipaswa kuonesha mambo matano yanayosababisha utata katika lugha kwa mifano.
  - (i) Neon kuwa na maana zaidi ya moja . mfano ua, mbuzi n.k
  - (ii) Kutozingatia kanuni za uandishi
  - (iii) Kutumia maneno bila kuzingatia muktadha
  - (iv) Utunzi wa maneno yenye maana ya picha au iliyofichika. Mfano: Nina ua nyumbani.
  - (v) Mpangilio tofauti wa maneno katika lengo ileile pamoja na utumiaji wa majina. Mfano: Simba ameua/anaua samba

(vi) N.k
@ **alama moja**
Jumla alama 05

5. (a)

Jumla alama 05

6. Abainishe njia zilizotumika kuunda maneno.

- (i) Urudufishaji
- (ii) Uhulutishaji
- (iii) Kuiga sauti (tanakali sauti) (onomatopeja)
- (iv) Uhoaji (Kituruki)
- (v) Uambishaji

@ alama 01

Jumla alama 05

7. Abainishe mambo mbalimbali ya kitenzi kishirikishi.

- (i) Ni
- (ii) Si
- (iii) Ndio
- (iv) Siyo
- (v) Ndilo
- (vi) Ndiye
- (vii) Siye
- (viii) Ndio
- (ix) Sio
- (x) N.k

@ alama 01 (mambo matano)

Jumla alama 05

SEHEMU C (ALAMA 10)

8. Azingatie hatua zote za uandishi wa muhtasari wa kikao.

- (i) Kichwa cha kumbukumbu **(alama 02)**
Aoneshe kikao kinahusu nini, mahali, muda, tarehe, na kiandikwe kwa herufi kubwa.
- (ii) Mahudhurio **(alama 01)**
- (iii) Agenda **(alama 02)**
- (iv) Kufungua mkutano **(alama 02)**
- (v) Kufunga mkutano **(alama 02)**
- (vi) Saini na jina la Mwenyekiti na Katibu **(alama 01)**

9. (a) Tofauti ya hotuba na risala kwa ufupi:

- Risala ni hoyuba inayosomwa na mtu mbele ya mgeni rasmi kwa niaba ya watu Fulani. Lakini
- Hotuba ni maelezo ambayo hutolewa na mtu mathalani mgeni rasmi mbele ya watu. **(alama 02)**

(b) Mtahiniwa azingatie muundo wa hotuba

- utanguzi **(alama 01)**
- Kiini cha hotuba **(alama 06)**

Hotuba ibebe ujumbe muhimu unaohusiana na mahafali.

- Hitimisho **(alama 01)**
Kutoa shukrani na kuaga.

10. Ataje asasi na namna zilizvyotumika kukuza na kueneza Kiswahili.

- Utangulizi **(alama 01)**
Aeleze kuhusu kukua na kuenea kwa lugha.
- Kiini **(alama 08)**
- BAKITA
- TATAKI
- CHAKA
- UKUTA
- BAMITA
- BAKIZA
- TAKLLUKI
- NK

Hitimisho (alama 01)
Jumla alama 10

SEHEMU E (ALAMA 45)
FASIHI KWA UJUMLA

11. Abainishe taswira zilizomo katika methali hizo.

Mfano:

- (i) Usipoziba ufa utajenga ukuta.
Taswira ni ufa – ikimaanisha tatizo dogo
Ufa – tatizo kubwa
- (ii) Mgagaa na upwa hali wali mkavu
- (iii) Bandubandu humaliza gogo
Mfano: bandubandu – kumega kidogo kidogo
Gogo - akiba
- (iv) Na nyinginezo zilizopo katika tamaduni za Kiswahili.
- (v) Methali hizo zitolewe taswira na maelezo yake.

- **Utangulizi (alama 03)**
- **Kila methali (alama 02)**
- **Hitimisho (alama 02)**
Jumla alama 15.

12. Mtahiniwa azingatie

- Utangulizi (atoe maana ya jina la kitabu) **Alama 02**
- Kiini (Ahusianishe jina la kitabu na yaliyomo ndani, atoe hoja tatu kwa kila kitabu) alama **02 kila moja.**
- Hitimisho **(alama 01)**
Jumla alama 15

13. Mtahiniwa azingatie

- Utangulizi – atoe maana ya ukinzani **(alama 02)**
- Kiini - aoneshe migogoro iliyotokeza katika riwaya alizozichagua
Mfano: Takadini
= Ukinzani kati ya Sekai na Makwati
- Ukinzani kati ya Shingari na Wazazi wake
- Ukinzani kati ya Shangai na Chido
(alama 02 hoja sita) = 12
- Hitimisho – **alama 01**
Jumla alama 15

14. Mtahiniwa azingatie
- Utangulizi – atoe maana ya taswira (**alama 02**)
  - Kiini – atoe ufafanuzi juu ya taswira zilizomo katika mashairi aliyoyachagua. (**alama 02, hoja sita = 12**)
Mfano: mashairi ya chekacheka
  - Nyati – ukali
  - Kunguru – woga
  - Fimbo – utumwa
  - Harufu ya kunukia – hisia ya tama
- Hitimisho (**alama 01**)
Jumla alama 15
15. Mtahiniwa azingatie yafuatayo katika utunzi wa ngonjera.
- Kichwa cha ngonjera
  - Azingatie taratibu za uandishi wa ngonjera kama vile
    - Vina
    - Mizani
    - Muwala
    - N.k
  - Azingatie idadi ya beti ambazo ni nne (4)
  - Ibebe ujumbe uliokusudiwa
- Jumala alama 15.**